

— Friððið lomvigan í stundini

Hesa seinastu tíðina hevur verið nógv skrivning í bløðnum um støðuna hjá lomvigastovninum. Fleiri og fleiri mæla til, at stovnurin verður totalt friðaður, og friggjakuðid hoyrdu vit so landsstýrismannin greiða frá, at hann fer at leggja uppskot fyrri tingið um totala friðing av lomviganum.

Vit hava fingið grein sendandi hjá Hanusi Jensen, sum vit prenta í heilum líki

Ein sonevndur fuglafrøðingur úr Nólsoy roynir at tillátursgera skúvoyingar í sambandi við teirra uppskot um at friða lomvigan.

Henda grein er so sjálvmótsigandi og tilætlað rangsnúgving av veruleikanum, at man má bara øtast.

Fyrst er tað hetta fina heitið «fuglafrøðingur», sum hann pyntar seg við.

Mær vitandi er hesin «frøðingur» fuglaútstappari, og gevur tað rættin til heitið fuglafrøðingur, so er ein og hvør roytingarkona í Skúvoy tusund ferðir betri fuglafrøðingur enn hann, tí at tíkið innanur, hava tær so roynt.

Vaksnar upp í rikastu lomvigabjörgum í Europa, eru tær eisini. Hvar Kjeld Jensen er uppvaksin, veit eg ikki, men har mundi neyvan vera nógvar lomvigi rundan um hann.

Samstundis er hann, hann hjálpi tú mær, eisini nevndarlimur í Føroya Fuglafrøðifelag. Hetta felag hevur just skrivað undir áheitan skúvoyinga, so tað kundi verið vert at hugt eitt sindur nærri at hansara motivum fyrri hesi dupltemoralsku støðu.

Tey loypa nú kortini beint í eygna: Hann er jú útstappari, hetta er hansara livibreyð, sum verður hött. Tann seinasti í Føroyum, sum forvinnur nokur oyr oyr av hesum skjött avoydda fugli. Fyri hann er ein goður lomvigi, ein deyður og útstappaður lomvigi. So roynir hann aftur at pynta uppá tað.

Henda grein er so sjálvmótsigandi og tilætlað rangsnúgving av veruleikanum, at man má bara øtast.

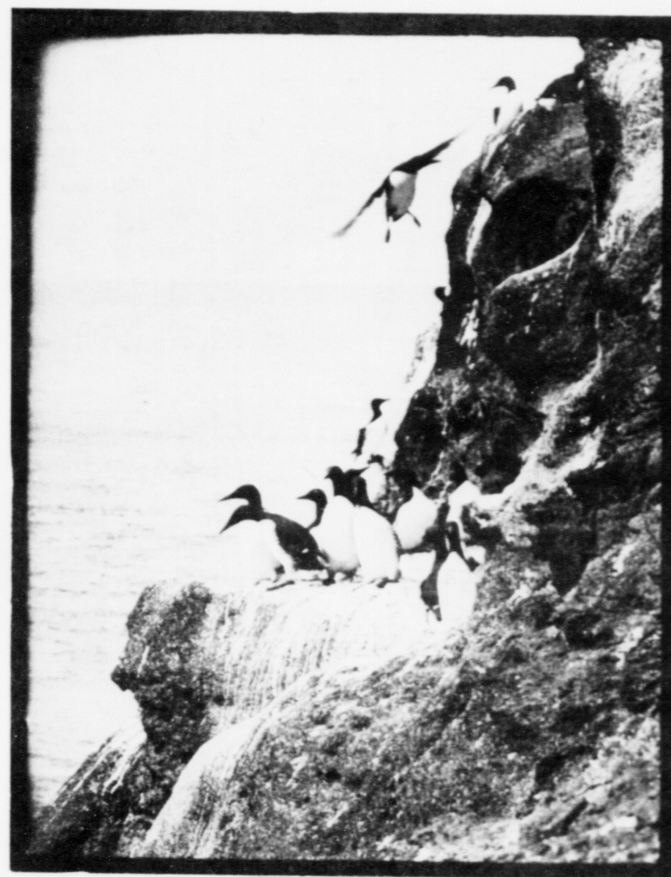
Fyrst er tað kurvan, við tí Føroyska ringmerkta lomviganum. Henda kurvan sær út til at stava frá tíðini fyrri 1980, tá ið lomvigin bleiv friðaður um summarið. Um so er, er hon ónyttilig í tí samanhangi, sum Kjeld hevur brúkt hana. Er hon harafturimóti nýggj, so skilji eg ikki hvi hesin Kjeld, sum gevur seg út sum fuglavin og -frøðing, ikki hevur meldað teir, sum skotið hava, tí fuglurin er jú friðaður hesa tíðina.

Hin kurvan sær eisini út til at vera avgomul, men nakað skil í henni, visir hon okkum bara tað, at tann føroyski vetrarlomvigin longu tá var oyddur, tí fyrr var altíð vanligt, serliga norðanfyri, at ung-fuglurin, steffan og vangagrái, komu heilt inná hvert sund og hvørja vik, men helst fyrri Kjeld's tíð sum fuglafrøðingur.

Hann gloymir eisini, helst við vilja, at veiðu-

mynstrið er eitt heilt annað síðani bann varð sett fyrri skjóting um summarið. Ein goðan dag í mars, liggja tað sum onki 20 bátar og skjóta vestan fyrri Skúvoyinna. Faa teir 10 goðar dagar og 50 fuglar á bát, so drepa teir 10.000 fuglar bara henda síðsta mánaðin í veiðutíðini. Um landið í Skúvoyinni í mars er so í øllum færum ongin bretskur ung-fuglur, men bara føroyskur búfuglur.

Tað eru eini 15-20 ár síðani nokur rættilig ringmerking varð gjørd í Føroyum. Tá merktu skúvoyingar eisini sín part, skal eg bara siga Kjeld. Hann sigur at 80% av lomviganum, sum verður skotin á vetri undir Føroyum, er bretskur. Hvussu roknar hann seg fram til hetta tal, tá ið hann í sama andadrátti sigur, at ongir føroyskir ringar eru? Og heldur hann skúvoyingar vera so byttar, at hann við at heingja teir út í bløðnum, fara undir eitt so strævið og vandafult arbeiði sum tað, ið hann mælir til í Dagblaðnu, siga og ringmerkja til Keld og hansara likr at skjóta niður? Og kanska keypa teir aftur sum sonevnið? Hevði Kjeld bara vítað ein brotpart av tí, sum skúvoyingar og aðrir føroyingar á fuglaplássum kring landið víta, eftir at hava røkt sín bjørg í öldir, hevði ein kanska lurtað eftir manninum men har er ongin vitan, bara sjálvsökni. «Tað er fult av bretska lomvigaundir

Føroyum,» sigur maðurin Kjeld. Tað er fult av føroyskum fiskimonnum undir Føroyum, og siga teir seg ongantið at hava sæð havið so oyðið sum just nú.

Tað er gomul vitan í Føroyum, at lomvigin, sum tann fyrsti flyt-fuglur, kemur aftur á Pálsmessu — altso januar mánaði, og at hann tekur bergið í febr./mars/aprí, og akkurat hesir goðu landkomudagar, eru teir goðu skjótingardagarnir vestanfyri. So kúbyttir eru vit ikki, at vit nú knappliga fara at trúgva, at tað bar aer bretskur lomvigi, sum er við Føroyar lika til okkara tekur bergið. Soleiðis kann ein ikki loyva sær at spæla sær við tilfari hjá almennum stovnum. Og hvi Kjeld fær slíkt at spæla við, veit eg ikki, men vónandi hendir tað ikki aftur.

Hann leggur eftir skúvoyingum og teirra ræning og spyr, hvi teir ikki merkja fugl istaðin. Hertil skal tað verða sagt, at tað vóru skúvoyingar, sum fingur fuglin so frægt friðaðan, sum hann bleiv í 1976. Og teir góvust at ræna, men totala friðing var tverri ongin annars um gekk inn fyrri.

Eg havi hug at spyrja «fuglafrøðingin», hvi hann ikki fyrr hevur heitt á skúvoyingar um at ringmerkja. Hann er jú fugla-vinur og «frøðingur», so

tað skuldi verið hansara borð. Skúvoyingar høvdu ikki borið seg undan. Nei, grundin til hetta bakbit á skúvoyingar, sum í öldir hava røkt sín bjørg, úttan at oyða, er tann sama. Ongir lomvigar at stappa út.

Og so molarurin. Tá ið vit hava oytt okkara egna stovn, sum so fá hava viljað vart, og so slett ikki útstapparin hjá okkum, ja, so gerið so væl menn! Skjótið av tí bretska stovninum, tí teir hava dugað at fjálga og hjálpt uppá, heldur enn at brota niður. Teir hava brúkt pengar og stríð fyrri ta ringmerkja og kanna og verja, men spýtið í lögvarnar, byrsumenn, ein partur av lomviganum hjá teimum kemur henda-vegin.

«Granskið og kannið!» eru loysunarorðini hjá fuglafrøðinginum. Nei tú, nú er nog mikið kannað. Friðing í stundini er einasti vegur, um lomvigin skal prýða Føroyar um bara heilt fá ár.

At fuglafrøðifelagið hevur ein slíkan mann í síni nevnd, hvørs fuglafrámi ikki røkkur longur, enn til egin óekonomisk áhugamála, er mær ein gáta.

Føroyingar hava ein fuglafrøðing, við stórum stavum, sum hevur ligið suðuri í Skúvoy hvørja summerferiu í nógvar og talt lomviga, úttan nakra

sum helst samsýning. Hann hevur fylgt við og hevur kannað og tað er av berum áhuga fyrri fuglunum, og hansara tøl eru ikki tespilig. Tað, sum hesin maður kemur fram til, kunnu vit eisini prógva við teimum ræningurarslitum 90% mink-ing av stovninum. So skulu vit hava tað, so verður tað frá slíkum manni.

Nei, er Kjeld fuglafrøðingur, so er ein saltfiskekeypari í Portugal fiskifrøðingur og ein spinnikona í Gøtu seyðamaður.

Ein annar navnfrumur náttúruvinur loyvið sær at rakka nevndarlimarnar, sum gjørdur uppskot til nýggja veiðulog, niður. Lasse S er hann nevndur.

Hann hevur í danska blaðnum «Jagt og fiskeri» fyrri januar mánaði eina sera áhugaverða grein, har Føroyar verða røstar sum eitt fantastiskt havveiduparadis. Skal tað nú eisini fara at verða máttin at selja Føroyar sum landið, har tú kanst spæla tær sum veiðumaður, so veit eg onki, men nakar vinn-ingur fyrri Føroyar og Føroyaland verður tað ikki.

Sanniliga! — ikki tær stóru hugsónirnar, hesir báðir leggja fyrri dagin, annar útstappari, hin byrsumaður av Guðs náði. Báðir «sjálvbestaltadur» betrivitandi fuglafrøðingar.

Hanus Jensen (y).